

UITGELEZEN

Links en rechts in de politiek

Carl Devos, Hilde Van Liefferinge, Dries Verlet, *Op het kruispunt van de politiek. Links en rechts in Vlaanderen*, met voorwoord van Jos Geysels, Gent, Academia Press, 2006, XVIII + 221 p.

Carl Devos (red.), *De kleermakers en de keizer. Inleiding tot politiek en politieke wetenschappen*, Gent, Academia Press, 2006, XII + 582 p.

In *Op het kruispunt van de politiek* onderzoeken Carl Devos & Co. of de begrippen 'links' en 'rechts' politiek nog van betekenis zijn. Die vraag staat natuurlijk tegen de achtergrond van de gedoodverfde voorbijgestreefde van dat begrippenpaar. Klopt dat wel? Worden links en rechts door zowel kiezers als politici niet meer gehanteerd als werkbare begrippen om politieke posities aan te duiden? In de inleiding maken de auteurs een collage van het gebruik door o.a. politici en journalisten van beide termen, waarmee ze laten zien dat ze wel degelijk een rol spelen in het publieke debat. Bij alle inhoudelijke diversiteit die daarmee gepaard gaat hoeft het toch niet zomaar om een kakofonie te gaan. "Links en rechts (...) verwijzen naar richtingen op een politieke breuklijn." (p.12) Ze zijn bruikbaar als "een relatieve aanduiding van de algemene strekking van sommige standpunten (...) Als eendimensionaal systeem is het uiteraard niet precies, maar het stelt heel wat mensen in staat om ideologieën t.o.v. elkaar te positioneren." (p.14) Het valt daarbij op dat vooral politici in het centrum het lastig of om electorale redenen hinderlijk vinden zich te positioneren, en dan maar de hele breuklijn verwerpen. In ieder geval, zo

stellen de auteurs, lijkt de discussie links-rechts het bestaan van die dimensie te bevestigen. Wat ook uit het onderzoek zal blijken. Maar in een interessant theoretisch hoofdstuk worden eerst de culturele en historische herkomst van links-rechts, de politicologische discussies erover, de breuklijnentheorie, alsook het begrippenpaar conservatief-progressief besproken. Waar links-rechts klassiek gesproken naar de sociaal-economische breuklijn verwijst, is dat vandaag gecompliceerder. Want beide begrippen worden nu ook gebruikt om posities aan te duiden op een sociaal-culturele breuklijn. Daarbij verwijst links naar een positief mensbeeld en in samenhang daarmee o.a. naar het verwerpen van ethocentrisme en autoritarisme. Het probleem is dat het bij beide breuklijnen om andere kwesties gaat, en dat respectieve posities niet noodzakelijk samen sporen. Wat Geysels in het voorwoord doet opmerken dat links en rechts dan niet zomaar 'koepelbegrippen' zijn zoals de auteurs in hun conclusie stellen, maar dat een meer gedifferentieerde benadering van politiek belang is.

Het onderzoek zelf is gebaseerd op bevestigingen van Vlaamse volksvertegenwoordigers (2004), kiezers uit Gent (2004) en kiezers uit Gent, Brugge en Antwerpen. Daarbij werd zowel naar inhoudelijke posities gepeild, als naar positionering op de links-rechtsas. Ik vermeld enkele uit de veelheid aan gegevens. Politici positioneren zich gemiddeld linkser dan kiezers die zich nogal sterk in het midden plaatsen. Van alle Vlaamse partijen wordt Groen! zowel door politici als door kiezers gemiddeld het meest links geplaatst. Bij de politici is de mening daarover het meest verdeeld

bij de sp.a-verkozenen, terwijl bij de kiezers een relatief groot gedeelte moeite heeft om Groen! op de links-rechtsas te plaatsen. Opvallend is dat de VB-kiezers Groen! het verst naar links situeren, wat eens te meer erop wijst dat Groen! en VB de meest uitgesproken opposanten zijn in het politieke spectrum. Meer algemeen wordt ook duidelijk dat politici links en rechts belangrijk vinden naarmate ze zich meer op de uitersten van de links-rechtsas bevinden. Centruipolitici hechten er het minst belang aan, waaruit men m.i. kan concluderen dat links en rechts duidelijk blijven functioneren als posities die de maatschappelijke status-quo aanvechten. Voor ecologen is het inhoudelijk gezien ook interessant op te merken dat een postmaterialistische ingesteldheid

een sterke verklarende waarde heeft voor een linkse opstelling (p.175). Verder blijkt het onderscheid progressief-conservatief zeker geen alternatief, en in de links-rechts discussie niet meer helderheid te brengen. Het interessante van dit boek lijkt mij dan vooral te zijn dat het doet nadenken over het taalgebruik dat men hanteert om zijn politieke positie duidelijk over te brengen.

Tenslotte wil ik nog aanstippen dat wie op zoek is naar een basiscursus over politiek, ideologieën, partijen, democratie en instellingen aan *De kleermakers en de keizer* onder redactie van dezelfde auteur een degelijke, maar ook stevige kluit heeft.

Jef Peeters

Sublieme mimesis

Frans van Peperstraten, *Sublieme mimesis. Kunst en politiek tussen nabootsing en gebeurtenis: Lacoue-Labarthe, Heidegger, Lyotard*, Budel: Damon, 2005, 317 pp., ISBN 90 5573 642 2

Steeds weer laat de wereld zich uitleggen en in beelden vatten, dient ze zich als betekenisgeheel aan, als 'watheid'. Het feit dat er steeds weer voorstellingen zijn, is verbijsterend: omdat de precieze toedracht van die gebeurtenis ons ontgaat, omdat het onzeker is dat er ook morgen nog voorstellingen zullen zijn, omdat reeds in de zintuiglijke gewaarwording een besef van transcendentie schuilt. Die gebeurtenis, het feit dat de voorstelling verschijnt, noemt de Nederlandse filosoof Frans van Peperstraten de 'sublieme mimesis'. Het is een constructie die hem toelaat om twee uiteenlopende stromingen binnen de esthetica met elkaar te confronteren: enerzijds een mimesisdenken dat het samenvallen van voorstelling en werkelijkheid postuleert, en anderzijds een subliem

gebeurtenisdenken dat precies oog heeft voor de menselijke eindigheid, en daarbij wrijving, geweld en grenservaringen centraal plaatst.

Beide perspectieven hebben een lange en complexe geschiedenis, die van Peperstraten opneemt aan de hand van drie filosofen: Martin Heidegger (1898-1976), Philippe Lacoue-Labarthe (1940) en Jean-François Lyotard (1921-98). De spanning die in het begrip 'sublieme mimesis' huist, laat zich openleggen in een veelheid van opvattingen over het statuut van de voorstelling, die kunst en esthetica ook verbinden met het beheersingsdenken van de metafysica en de sporen daarvan in opvattingen over politiek, techniek, wetenschap en geschiedenis. *Sublieme mimesis* is een academisch boek, technisch qua redeneertrant en in die zin vooral stof voor geoefende filosofielezers.

Het eerste deel is interessant omdat het zich ook als een introductie op de politieke filosofie van Lacoue-Labarthe laat lezen, in dialoog met Heidegger. Die draait rond het probleem van politieke identificatie (het 'volk', het 'eigene', het